

**Piaci útmutató a
Török Köztársaságról**

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

2022

Tartalom

Tartalom.....	2
Alapadatok.....	3
Gazdasági helyzet.....	4
1. Legfontosabb indikátorok.....	4
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	4
3. Gazdasági helyzet.....	5
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal.....	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok.....	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok.....	8
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Török Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében.....	10
Jogi, szabályozási környezet.....	12
1. Magyar export Törökországba.....	12
2. Import Törökországból.....	13
3. Vállalatalapítás.....	14
4. Egyéb.....	14
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés.....	16
1. EXIM országkockázati besorolás.....	16
2. Helyi fejlesztési bank.....	16
3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek.....	16
4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	16
5. Tenderlehetőségek.....	16
Praktikus információk.....	17
1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok.....	17
2. Beutazási feltételek.....	17
3. Egészségügyi helyzet.....	18
4. Közbiztonság.....	19
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	19
6. Repülőterek.....	20
7. Banki szolgáltatások elérhetősége.....	21
8. Egyéb.....	21
Kultúra.....	22
1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások.....	22
2. Fontosabb ünnepek.....	22
3. Vallás, vallási szokások.....	23
4. Magyar-török kulturális kapcsolatok.....	23
5. Történelmi áttekintés.....	24
6. További hasznos információk.....	26

Alapadatok

Hivatalos név: Török Köztársaság

Főváros	Ankara
Államforma	köztársaság
Kormányzat	elnöki rendszer
Pénznm	Török líra (TRY), jele:₺, 1 líra = 100 kuruş
Hivatalos nyelv	török
Beszélt nyelvek	kurd, arab, zazaki, egyéb kisebbségi nyelvek
Területe	783 562 km ²
Lakossága	83 047 706 (becslés, 2022)
Éves népességszaporulat	0,67% (becslés, 2022)
Időeltolódás	GMT + 2 óra (nyáron az óráátállítás miatt GMT + 3 óra)
Etnikai megoszlás	török (70-75%), kurd (19%), egyéb (6-11%) (becslés, 2016)
Vallások	muzulmán (főként szunnita) (99,8%), egyéb (főként keresztény és zsidó) (0,2%)
Nemzeti ünnep	október 29. (a köztársaság 1923-as kikiáltásának ünnepe)

Forrás: <http://en.wikipedia.org/wiki/Turkey>

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey-turkiye/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Turkey

Törökország transzkontinentális állam – kisebb része Európában, nagyobb része Ázsiában található. Földrajzi helyzete miatt geostratégiai szempontból fontos ország.

2022-ben az ENSZ jóváhagyta Törökország névváltoztatásra vonatkozó kérelmét, mely szerint a nemzetközi közösségben ezentúl a „Türkiye”, illetve hivatalos dokumentumokban a „Republic of Türkiye” elnevezést használják.

Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20220604/atnevezte-magat-torokorszag-548915>

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GDP (milliárd USD)*	880,6	957,8	939	864,3	869,7	859	778,5	761	720	815,3
Egy főre jutó GDP (USD)*	11796	12615	12158	11006	10895	10590	9454	9122	8536	9587
Egy főre jutó GNI (USD)*	11960	12600	12630	12030	11260	10970	10510	9690	9040	9830
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	4,8	8,5	4,9	6,1	3,3	7,5	3	0,9	1,8	11
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	4,7	10,7	5,1	5	4,6	9,3	0,5	-2,9	1	12,5
Infláció (fogyasztói árak, %)*	8,9	7,5	8,9	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,3	19,6
Termék- és szolgáltatásexport (milliárd USD)*	214,51	227,89	236,67	212,03	200,76	223,68	242,52	248,07	206,37	288,57
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,765	0,785	0,796	0,801	0,808	0,814	0,817	0,82	0,833	0,838
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	61,2	63,6	63,6	63,8	62,5	63,1	61,6	62,1	-	-

Forrás: * <http://data.worldbank.org/country/turkey>

** <http://hdr.undp.org/en/statistics/>, kategória: „magas”

*** <https://countryeconomy.com/government/global-competitiveness-index/turkey>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői - 2021

Legfontosabb exportpartnerek	Németország (8,6%), USA (6,5%), Egyesült Királyság (6,1%), Olaszország (5,1%), Irak (4,9%), Spanyolország (4,3%), Franciaország (4,1%), Hollandia (3%), Izrael (2,8%), Oroszország (2,6%)
Legfontosabb exporttermékek	járművek, gépek - atomreaktorok – kazánok, elektromos gépek és berendezések, vas és acél és ezekből készült termékek, ruházati termékek és kiegészítők, műanyag, és műanyag termékek, drágakövek és nemesfémek, ásványi üzemanyagok, zöldség, gyümölcs
Export	223,15 milliárd USD
Import	243,79 milliárd USD
Legfontosabb importpartnerek	Kína (13%), Oroszország (12%), Németország (8,9%), USA (5,4%), Olaszország (4,7%), India (3,2%), Irak (3,7%), Franciaország (3,2%), Dél-Korea (3,1%), Spanyolország (2,6%), Belgium, UK (2,3%)
Legfontosabb importtermékek	ásványi üzemanyagok, gépek - atomreaktorok – kazánok, vas és acél, elektromos gépek és berendezések, műanyag, járművek, szerves vegyi anyagok, nemesfémek és drágakövek, gyógyszerek, orvosi felszerelések

Forrás:

<https://tradingeconomics.com/turkey/exports-by-country>

<https://tradingeconomics.com/turkey/exports-by-category>

<https://tradingeconomics.com/turkey/imports-by-country>

<https://tradingeconomics.com/turkey/imports-by-category>

3. Gazdasági helyzet

Törökország dinamikus piacgazdaságát egyre inkább az ipar és a szolgáltató szektor táplálja, bár a munkahelyek 25%-át még mindig a hagyományos mezőgazdaság adja. Az 1984 óta tartó privatizáció nyomán az állami részvétel csökkent az iparban, a bankszektorban, a közlekedésben és a távközlésben, így a középosztálybeli vállalkozók bővülő rétege ad lendületet a gazdaságnak, a hagyományosan kiterjedt textil- és ruhaipar mellett más szektorokban is. A gépkocsi-, építő- és elektronikai ipar szerepe egyre fontosabb, Törökország exportjában jelentősége túl is nőtt a textiliparon. 2006 májusa óta megkezdődött a Baku-Tbilisi-Ceyhan olajvezeték működése, amely akár napi 1 millió hordó olajat is szállíthat a piacra. Több gázvezeték-projekt is útnak indult, hogy a közép-ázsiai földgázt Európába vezesse Törökországon keresztül.

Miután Törökország súlyos pénzügyi válságon ment keresztül 2001-ben, egy IMF program részeként pénzügyi és fiskális reformokat hajtottak végre. A reformok megerősítették az ország gazdaságát, és bevezetésük után a gazdaság 2008-ig gyorsan növekedett, átlagosan évente 6%-kal. A világgazdaság rossz helyzete és a szigorú költségvetés miatt 2009-ben a GDP csökkent, de Törökország jól szabályozott pénzügyi piaci és bankrendszere átlendítette az országot a globális pénzügyi válságon. A recessziót követően 2010-re az export visszaállt a normális szintre, és a GDP növekedése 8,5%-ra gyorsult. A 2010 és 2017 közötti időszakban átlagosan 5%-kal erősödött a török gazdaság, amelynek egyik fő hajtóereje az építőipar volt. A 2019-es éves GDP-növekedés 0,9%-ra csökkent a 2018-as 2,8%-hoz képest. A török gazdaság a 2020-as évet a járványhelyzet ellenére is 1,8%-os GDP növekedéssel tudta zárni. Az ország elsősorban az ipari termelés és az export növelése terén ért el kiemelkedő eredményeket 2021-ben, így az export részesedése a globális kereskedelemben immár meghaladta az 1%-ot. A minden eddigi rekordot meghaladó, mintegy 223,2 milliárd dolláros kivitel abszolút értelemben is jelentős teljesítménynek számít, és az import is rekordot döntött 243,8 milliárd dollárral. Bár a török export a tavalyi rekordokhoz képest is növekedést produkál 2022 első harmadában (21,7%), az import ennél még nagyobb, 40% fölötti emelkedést mutat. Vagyis bár április végéig az ország mintegy 83 milliárd dollár értékben exportált, ezzel párhuzamosan majdnem 116 milliárd dollárnyi árut importált is.

A GDP növekedési üteme szintén kiemelkedő volt 2021-ben, mértéke elérte a 11%-ot. A török gazdaság 2022-ben várhatóan jelentősen lassul majd a tavalyi növekedéshez képest. Az év eleji 3,5%-os növekedést prognosztizáló elemzések májusban – elsősorban a jelentősen megdrágult importköltségek miatt – már csak 2%-os bővülést valószínűsítene. Nagy kérdés, hogy a gazdaság teljesítményének visszaesése mellett Törökország ismét vissza tud-e majd kerülni a G20-akba, hiszen a politika által megfogalmazott célokkal ellentétben nem felzárkózás látható, hanem visszaesés (jelenleg az ország a 21. legnagyobb gazdaság a világon). Ami az okokat illeti, az energiaárak drágulása nagymértékben hozzájárul a gazdasági teljesítmény csökkenéséhez. A török gazdasággal kapcsolatos forgatókönyvekkel összefüggésben az ukrajnai háborúból fakadó geopolitikai bizonytalanság szintén a borúlátó narratívákat erősíti.

Ami a turizmust illeti, bár a járványhelyzet előtti látogatószámot messze nem sikerült elérni, a szektor 2021-ben 24 milliárd dolláros nyereséget könyvelhetett el. 2020-hoz képest majdnem 90%-kal több, csaknem 23 millió turista érkezett az országba. 2022 első negyedévében 4,9 millió turista érkezett az országba, ami a tavalyi esztendőhöz képest 150%-os többletet jelent. A háború miatt az orosz vendégek valamivel kisebb számban (395 ezer helyett „csupán” 360 ezren) érkeztek az országba.

A befektetések terén is jól teljesített az ország, míg 1984 és 2002 között 15 milliárd dollárnyi külföldi befektetés érkezett az országba, 2003-tól 2021-ig 240 milliárd dollár. A külföldi befektetések rangsorában 2020-ban Olaszország járt élen a maga 970 millió dolláros beruházási összegével. A direkt befektetések mintegy 60%-a európai, 23%-a ázsiai, 16%-ba pedig amerikai befektetők révén került az országba. A legjelentősebb befektető Anglia 19%-os részesedéssel, ezt követi az USA 16%-kal és Hollandia 13%-kal.

Sikernek értékelik továbbá, hogy a munkanélküliség tekintetében kedvezőek a tendenciák, 2021 végén 11,2%-os szintet mértek.

Az infláció ellen meghirdetett politika ugyanakkor már messze nem volt sikeres, hiszen míg 2021 első hónapjában a pénzromlás mértéke még 15% alatt volt, decemberben ez az arányszám már meghaladta a 36%-ot. Ez jelentős drágulást eredményezett, legfőképpen a közlekedés, az energia- és az élelmiszerárak emelkedtek (hivatalosan 30,6%-kal, a valóságban az áremelkedés ennek a többszöröse is lehet). A 2021-es inflációhoz hasonló számokat utoljára 2018 őszén, az elnöki rendszer bevezetése után produkált az ország. Akkor a Központi Bank kamatemeléssel válaszolt, aminek következtében 2019-re ismét egyszámjegyre zsugorodott az infláció.

A kormány az infláció – és a közhangulat – kordában tartására legutóbb két fontos lépésről döntött: 2022. március 1-jétől a lakosság aranytartalékait megcélozva kampányt indított annak érdekében, hogy a lakosság meghatározott feltételek és biztosítékok mellett helyezze letétbe aranykészleteit. A másik lépés értelmében pedig az alapvető élelmiszerek ÁFÁ-ját 8-ról 1%-ra redukálták. A gazdasági szakértők többsége szerint a helyzetet csak ennél átfogóbb reformokkal lehet tartósan kezelni.

Ami a 2022 eleje óta, illetve a háború kirobbanása után felgyorsult inflációt illeti (melynek mértéke júniusban elérte a 79%-ot), a drágulás leginkább az ingatlanpiacon, az energiaárakban és az élelmiszerárakban érezteti hatását. A G20-ak között Törökországban emelkedett leginkább az élelmiszerek ára. Az ingatlanpiacon látható áremelkedés ugyanakkor részben annak is köszönhető, hogy az államfő májusban olcsó hitelprogramot hirdetett, a bankok 0,99%-os THM mellett 10 éves lejáratú hiteleket kínálnak a lakosság számára. Az ingatlanárak emelkedéséhez – amelyek egy év alatt csaknem a duplájára (96%-kal) nőttek és például Isztambulban elérték a négyzetméterenkénti 860 dollárt – a szomszédban zajló háború, illetve a Törökországba menekülő tehetősebb ukránok és oroszok tízezrei is hozzájárulnak. A folyamat társadalmi hatásait figyelembe véve elsősorban a városi középosztályt érinti érzékenyen a drágulás, amely réteg vásárlóereje a líra jelentős – és május eleje óta ismét negatív spirálba kerülő – gyengülése miatt az utóbbi években amúgy is jól látható módon gyengült.

Ami a Központi Bank és a kamatcsökkentés ügyét illeti, az alapkamat jelenleg – több csökkentést követően – 14%-on áll. Bár a szakmai szervezetek és a közgazdászok egyaránt kiállnak a kamatemelés mellett, a számos vezetőcserét megélt Központi Bank – engedve a politikai nyomásnak – továbbra is csökkenteni igyekszik az alapkamatot. A líra stabilitását elősegítendő, az intézmény 2021 decemberében – 7 év után először, egy hónapon belül 5 alkalommal – nyíltan beavatkozott az árfolyam alakulásába. A kormány elképzelései szerint az alacsony alapkamat segíti majd az országba érkező tőkebefektetéseket és ezáltal a foglalkoztatottság növelését.

A dollár, melyért 2021 januárjában még 7,44 lírát fizettek, decemberre több, mint 18 lírát ért. A líra látványos szabadesését megelőzendő, a kormányzat decemberben egy programot dolgozott ki, amely – az árfolyamvesztés kompenzálásával – arra ösztönzi az állampolgárokat, valamint részben a befektetőket, hogy pénzüket nemzetközi valuta helyett

lírában tartásuk a bankjaiknál. A program bejelentését követően a török fizetőeszköz képes volt egy héten belül a korábbi mélyponthoz képest majdnem 40%-ot erősödni. A török líra dollárral szembeni értékvesztése 2022-ben ismét látványos, július végén egy dollárért 17,9 lírát fizettek.

A török kormány a gazdaság stabilitásának erősítése érdekében egyre inkább kényszerül élni a külső finanszírozás lehetőségeivel. Az immár hagyományosan török partnernek számító Katar mellett – illetve részben ide sorolható Bahrein, Szaúd-Arábia és Izrael is – Ankara 2021 végén az Egyesült Arab Emírségekkel is több fajsúlyos gazdasági megállapodást kötött. Egyebek között az Emírségek egy 10 milliárd dolláros befektetési alapot hoznak létre a török stratégiai szektorok támogatására.

A kormány 2021 folyamán több gazdasági reformcsomagot is bejelentett. December második felében az Új Gazdasági Modell nevű dokumentumot hozták nyilvánosságra. A program általános célkitűzései között a nagyobb hozzáadottértékű termékek gyártása, a foglalkoztatottság növelése, az import csökkentésével pedig a kereskedelmi mérleg pozitív irányba való eltolása szerepel. A várhatóan továbbra is relatív magas inflációból fakadó, látszólagos elszegényedést a gazdasági tárca az államháztartási mérleg szigorú egyensúlyban tartásával kívánja enyhíteni.

Érzékelvén a gazdasági kihívásokból fakadó politikai népszerűségvesztést, 2022. január 1-től több, mint 50%-kal, 4250 lírára emelkedett a minimálbér, ami így mintegy 30%-kal lett csak kevesebb, mint a török átlagkereset. A látványos emelés és annak fenntarthatósága azonban szintén erősen kérdéses. Figyelembe véve ugyanis, hogy 2012 és 2020 között a 197%-os átlagkereset-emelkedéshez (hivatalosan) 221%-os fogyasztói áremelkedés társult, elmondható, hogy 2021-ben felgyorsult a középosztály – és ezáltal a társadalom jelentős részének – elszegényedése. Ez a tendencia pedig értelemszerűen nemcsak gazdasági, de politikai kockázatokat is rejt magában.

Forrás:

http://exporthungary.gov.hu/download/1/e5/c2000/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g_20210518.pdf

http://exporthungary.gov.hu/download/9/99/e2000/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g_20220319.pdf

Magyarország Nagykövetsége, Törökország

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey-turkiye/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g_gazdas%C3%A1g

<https://www.dailysabah.com/business/economy/fdi-in-turkey-hits-14b-in-2021-as-global-flows-rebound>

További hasznos gazdasági információk:

[Export Hungary - Törökország](#)

[Versenyképességi Index](#)

[A Világbank adatbázisa - Törökország](#)

[Törökország befektetési ügynöksége](#)

[Törökország központi statisztikai hivatala](#)

[Gazdaságtörténet](#)

[Az ENSZ adatai](#)

[Általános gazdasági és kivitellel kapcsolatos információ](#)

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Magyarország és Törökország diplomáciai kapcsolatainak felvétele 1924. március 19-én történt meg. Az utóbbi évtizedekben számos fontos politikus látogatott Törökországból Magyarországra és viszont.

Az ankarai magyar nagykövetség és az isztambuli magyar főkonzulátus mellett magyar tiszteletbeli konzulok működnek Tekirdağban (Rodostó – Erdoğan Erken), Kütahyában (Ismet Güral), Izmirben (Christopher Dologh), Antalyában (Kaan Karakaya), Kayseriben (Osman Sahbaz), Izmitben (Alpaslan Kaya), valamint Adanában (Demet Sabanci Cetindogan). A budapesti török nagykövetség mellett török tiszteletbeli konzul működik Szegeden és Szigetvárott.

1981 óta számos fontos egyezmény született a két ország között, 2005-ben gazdasági együttműködési megállapodást írtak alá. (A kétoldalú egyezmények fellelhetők a <http://www.kulugyminiszterium.hu/szerzodes/main.aspx> oldalon.)

A magyar-török kapcsolatok – köszönhetően Magyarország külpolitikájának és a 2013-ban létrejött stratégiai partneri viszonynak – példaértékűek, amelynek értékét tovább növeli, hogy a felek számos regionális kérdésben (Nyugat-Balkán, Közel-Kelet, Közép-Ázsia) azonos álláspontot képviselnek. Magyarország szerepe földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a jövőben Törökország számára még fontosabbá válhat, különös tekintettel logisztikai és energetikai szempontból.

Forrás: <https://setav.org/assets/uploads/2020/05/R159.pdf> (Magyarország Nagykövetsége, Ankara)

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

A magyar-török gazdasági kapcsolatok szerződéses és intézményi feltételrendszere kiépült, a 2 ország között számos megállapodás van érvényben: gazdasági együttműködési, a beruházások kölcsönös ösztönzéséről és védelméről szóló, környezetvédelmi, állategészségügyi, polgári, kereskedelmi jogsegélyről szóló, közúti fuvarozási és légügyi. A gazdasági, az energetikai, a műszaki-tudományos és a mezőgazdasági együttműködést a szakmai szövetségek és vállalatok bevonásával működő tárcaközi bizottságok segítik.

A Törökország és az Európai Unió között 1996-tól működő vámunió feltételrendszere alapján az ipari és a feldolgozott mezőgazdasági termékeink ipari hányada teljes körű vámmentességet élveznek. Egyes mezőgazdasági termékek piacra jutását az 1998-ban hozott, 2006-ban módosított Társulási Tanácsi határozat könnyíti. A szolgáltatásokra és a közbeszerzésekre a vámunió nem vonatkozik. Törökország európai uniós tagságáról 2005 októberében kezdődtek meg a tárgyalások, ami az integrációs és harmonizációs folyamat révén a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok feltételeit tovább javítja.

Mind Magyarország, mind pedig Törökország földrajzi elhelyezkedéséből adódóan gazdasági és kereskedelmi (főleg áruforgalom és logisztikai tekintetben) kiemelt jelentőséggel bír. Törökország számára ráadásul Magyarország az Európai Unió tagországaként jó lehetőséget biztosít az 500 milliós piacra történő belépésre. A magyar kormány által meghozott befektetésösztönző intézkedések jelentős potenciált hordoznak magukban a török vállalatok számára főként a logisztika, az építőipar és az IT területén.

Forrás: <https://setav.org/assets/uploads/2020/05/R159.pdf> (Magyarország Nagykövetsége, Ankara)

2014 márciusában a Világbank-csoporttal történő együttműködés meghatározó lépéseként került sor az IFC (International Finance Corporation) és az EXIM közötti Trust Fund partnerségi szerződés megkötésére. A szerződés 2016 eleji módosításával ki lett bővítve a kedvezményezett országok köre, amely immár Törökországot is tartalmazza.

2015. november 3-án nyílt meg az EXIM isztambuli képviselője, amely a főkonzulátussal, a HEPA helyi irodájával és a Magyar Intézettel együtt a Polat Ofisban található.

A HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt. Törökországban 4 külpiaci irodával rendelkezik (Isztambul, Ankara, Izmir, Bursa), melyeket az ALX Group üzemeltet.

Forrás: <http://www.alx.com.tr/page/103/kapcsolat>

Törökország 2021-ben Magyarország export rangsorában a 18. helyet foglalta el. A kétoldalú áruforgalom 2021-ben 14,8%-kal nőtt, és elérte a 3,89 milliárd dollárt. A Törökországba irányuló kivitel 2020-hoz képest 21,3%-kal, 2,46 milliárd dollárra bővült. Ez elsősorban az export 67%-át kitevő gépek és szállítóeszközök, valamint a feldolgozott termékek kivitelének növekedésére vezethető vissza. Az import 5%-os emelkedést követően meghaladta az 1,42 milliárd dollárt, amelynek kapcsán, a gépek és szállítóeszközök importjának 19,2%-os bővülése emelhető ki, ugyanakkor éves szinten enyhén csökkent a behozatal 60,7%-át kitevő feldolgozott termékek importja. A kereskedelmi többletünk 2020-hoz képest több mint 50%-kal, 1,04 milliárd dollárra nőtt 2021-ben.

A tavalyi 15 %-os növekedés ellenére az idei évben stagnálásra vagy akár visszaesésre is fel kell készülnünk, tekintettel a kereskedelmünk struktúrájára – amelyben a mindkét országban termelési és eladási gondokkal küzdő gépjárművek és alkatrészek aránya és volumene jelentős – illetve a török gazdaság növekedésének várható lassulására.

2022-ben a magyar vállalatok főként a víz- és az egészségipar, valamint az agrártechnológia, a start-upok és az innováció területén számíthatnak együttműködési lehetőségekre.

A legnagyobb török befektetők Magyarországon a következők: a budapesti székhelyű Ekol Logistics Szolgáltató Kft., mely Magyarország és Törökország vonatkozásában a legnagyobb fuvarozó vállalat, a Celebi Ground Handling Hungary Földi Kiszolgáló Kft., mely jelentős piaci részesedéssel rendelkezik a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér földi kiszolgálási piacán. A Metyx Hungary Kft. a Telateks A.S. egy rohamosan növekvő részlege, a Metyx Composites magas hatékonyságú, műszaki textiltermékek gyártásával foglalkozik. A Yaris Kabin Hungary Kft. Iváncsán hozott létre telephelyet, ahol traktor és földmunkagép kabinok gyártásával foglalkoznak. Kaposváron jön létre a Sisecam csoport első európai üvegcsomagolóanyag-üzeme, a beruházás értéke 73 milliárd forint.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-torokorszag>

http://exporthungary.gov.hu/download/9/99/e2000/T%C3%B6r%C3%B6korszag%C3%A1g_20220319.pdf

<https://kanizsaujsag.hu/hir/202207/ket-ipari-park-jon-letre-kaposvaron-az-egyik-torok-beruhazas-reven-valosul-meg>

A magyar-török külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Összesen	2 017,42	1932,61	2 029,45	2462,39	1107,96	1 243,09	1355,19	1422,76	909,46	689,52	674,26	1039,63
Élelmiszer, ital, dohány	99,62	87,99	80,84	79,45	25,04	23,649	30,652	33,58	74,58	64,34	50,19	45,87
Nyersanyagok	19,57	22,15	25,77	27,13	9,41	13,323	15,092	19,77	10,16	8,83	10,68	7,36
Energiahordozók	14,18	9,23	10,11	29,31	0,99	1,234	0,998	1,68	13,19	8,00	9,11	27,63
Feldolgozott termékek	525,26	492,40	555,97	674,49	629,74	740,218	885,470	863,52	-104,49	-247,82	-329,50	-189,04
Gépek, szállítóeszközök	1 358,79	1320,85	1 356,76	1652,02	442,77	464,668	422,976	504,22	916,02	856,18	933,78	1147,80

Forrás: KSH

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Török Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) a kamarai tagvállalatok kezdeményezése nyomán 2012. június 17-én hozta létre a Magyar-Török Tagozatot. A Tagozat elnöke Rév András, alelnöke Kovács József.

A Tagozat kiemelt feladata az üzleti lehetőségek bővítése, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervez, és információkkal segíti a cégeket. A Tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevélből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. A Tagozat támogatja továbbá tagjait a török vásárokon és kiállításokon való részvételben, együttműködik Törökország országos és területi kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, szakmai szövetség, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, vagy a Magyar Ügyvédi Kamara tagja, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozat koordinátora részére megküldi. A belépéshez kapcsolódó további feltételekről a [Jelentkezés a Tagozatba](#) linken tájékozódhatnak az érdeklődők.

Elérhetőség:

[Magyar-Török Tagozat](#)

Elnök: Rév András

Alelnök: Kovács József

Koordinátor: Szekeres Anna

E-mail: torok.tagozat@mkik.hu

Telefon: 1/474 5142

Együttműködési megállapodások

1991

- MKIK - Török Külgazdasági Kapcsolatok Bizottsága (DEIK) a Török-Magyar Üzleti Tanács létrehozásáról

2013

- MKIK – Török Kamarák és Árutőzsdék Szövetsége (TOBB)
- MKIK – Török Exportőrök Szövetsége (TIM), Független Gyáriparosok és Üzletemberek Szövetsége (MÜSIAD), Iparosok és Üzletemberek Szövetsége (TÜMSIAD)

2022

- MKIK – Gaziantepi Kereskedelmi Kamara

Fontosabb programok

2017

- Kamarai vezetők részvétele az Ankarába szervezett miniszterelnöki delegációban
- Az Ankarai Iparkamara üzleti delegációjának budapesti látogatása Budapesten
- Kerekasztal-megbeszélés Törökországról Kiss Gábor, ankarai nagykövet részvételével, Budapest

2018

- Kerekasztal-megbeszélés a Kayseri Iparkamara üzleti delegációjának képviselőivel, Budapest
- Üzleti delegáció Trabzonban és Isztambulban

2019

- Konzultáció a török gazdaság helyzetéről és üzleti lehetőségekről, Budapest
- Magyar-török üzletember-találkozó a Musi Kereskedelmi és Iparkamara üzleti delegációjának látogatása alkalmából Budapesten
- A Kelet Fekete-tengeri Exportőrök Szövetsége építőipari delegációjának látogatása Budapesten
- Magyar-török üzletember-találkozó Budapesten a Sivasi Kereskedelmi és Iparkamara üzleti delegációjának látogatása alkalmából
- Üzleti delegáció Izmirben és Antalyában

2020

- Online fórum a török gazdaság aktuális helyzetéről, kilátásairól és az üzleti lehetőségekről Törökországban
- Részvétel az Egészségügyi Stratégiai Kapacitásépítési Üzleti Kerekasztal megbeszélésen, Ankarában
- Részvétel a Türk Kereskedelmi és Iparkamara (TCCI) 2. közgyűlésén, online

2021

- Online tájékoztató fórum a törökországi autó-, egészség-, és textilipari üzleti lehetőségekről
- Fórum a török gazdaság aktuális helyzetéről, kilátásairól és az üzleti lehetőségekről Törökországban
- Részvétel a Türk Tanács Kamarai Üzleti Fórumon

2022

- Virtuális magyar-török gazdasági fórum és üzletember-találkozó a Kocaeli Iparkamarával és Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával
- Találkozó a Gaziantepi Kereskedelmi Kamara delegációjával, együttműködési megállapodás aláírása Budapesten
- Az Ankarai Fémexportőrök Szövetsége delegációjának fogadása az MKIK-ban

Jogi, szabályozási környezet

Törökországban polgári jogrendszer van érvényben, mely különböző európai (főként a svájci) jogrendszereken alapul. Törökország számos emberi jogi egyezményt aláírt, a jogrendszer alapjait az 1982-es alkotmányban fektették le, melyet 2004-ben, majd 2017-ben jelentősen módosítottak. Az alábbiakban néhány jellegzetes üzleti szempont alapján csoportosítva közöljük a vonatkozó szabályozási jellemzőket. A szabályozási környezet változásairól szóló cikkek elérhetők a következő linken: <https://www.pwc.com.tr/tax-bulletins>

Forrás: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-016-2851?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-016-2851?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

1. Magyar export Törökországba

A külkereskedelmi tevékenységhez nem kell engedély Törökországban, adószám birtokában néhány termékcsoporthoz kivétellel bármely ipari termék szabadon importálható. A kettős felhasználású termékek exportja engedélyhez kötött.

Törökország az elmúlt évtizedben alapvető változást hajtott végre az import liberalizálása terén. A legfontosabb jellemzője ennek a folyamatnak, hogy régebbi mennyiségi korlátozások, kvóták megszűntek és értékalapú szabályozás lépett életbe. A tiltott vagy korlátozott forgalmazású import termékek folyamatosan aktualizált listája a [Török Kereskedelmi Minisztérium](#) (Ticaret Bakanlığı) honlapján megtalálható. Egyes termékek importjára speciális szabályok vonatkoznak.

Az export termékek előállításához szükséges import által beszerezhető alapanyag vám- és adómentes, amelyet behozatali vámelőjegyzés alapján az exportra termelő vállalkozások vehetnek igénybe. A vállalkozóknak bankgarancia formájában vámbiztosítékot kell adniuk. A bankgarancia az elkészült áru kivitelekor kerül felszabadításra. A Külkereskedelmi Államtitkárság engedélyezi az országba bekerült áruk, változatlan formában történő re-exportja esetén a vám és adók alóli mentesítését.

A kereskedelmi érték nélküli minták mentesek a vám és egyéb terhek alól, míg az értékkel bíró minták esetében a vámot kivetik, de ha a behozataltól számított 6 hónapon belül kiviszik az országból, a vám visszatérítésre kerül. A mintaküldeményekhez számlát kell csatolni. A különféle promóciós anyagok (prospektus, szórólap, termékkatalógus stb.) után sem kell vámot fizetni.

A különféle kiállításokra ATA Carnet okmánnyal is lehet vámmentesen árut vinni. Az általános gazdasági külkapcsolatokért a [Foreign Economic Relations Board](#) (DEIK) a felelős. A török piacon az eredményes működésnek alapvető feltétele a piac általános jellemzőinek, minőségi követelményeinek, ár- és költségviszonyainak megismerése. A kezdeti lépésekhez szükséges céglisák, ágazati információk küldésével az [isztambuli](#) és [ankarai](#) külgazdasági attasék, valamint a [HEPA törökországi irodái](#) készséggel nyújtanak segítséget. A partnereket levelezés útján történő előzetes kapcsolatfelvételt, kölcsönös bemutatkozást követően célszerű személyes találkozó alapján kiválasztani. Előtte ajánlott a jelölt partnerek leinformálása. Ehhez ugyancsak igénybe vehető a Külgazdasági Iroda segítsége.

Az állami megrendelések, közbeszerzési eljárás menetét, a szerződéskötés feltételeit törvények szabályozzák. Egyes esetekben a török cégek árelőnyt élveznek, illetve a Törökországban gyártott anyagok/eszközök használata előnyt jelent.

Az import termékek elosztása a legtöbb esetben az exportőrök képviselőin, ügynökein keresztül történik. Annak függvényében, hogy a fogyasztók, illetve végfelhasználók hol helyezkednek el, szükség van képviselői hálózatra is. A török jog az ügynöki szerződéseket

a szerződő felek szabad akaratától függő, magánjogi megállapodásoknak tekinti. A jutalék mértékében a felek a tevékenység jellegétől függően, szabadon állapodhatnak meg.

Ami az eladási technikákat illeti, megegyezik az általános nemzetközi gyakorlattal. Az eladni kívánt termék megfelelő bemutatása, magas színvonalú katalógusok, prospektusok, angolul vagy törökül szükségesek. Törökország nagyobb városaiban megrendezendő kereskedelemfejlesztési rendezvényeken (vásárok, szakkiállítások, tanácskozások, szimpóziumokon) való megjelenés nagyon fontos.

A Magyar Eximbank a Türk Eximbankkal, a Denizbankkal és a TSKB-val (Török Ipari Fejlesztési Bank) kötött megállapodást 2013-ban arról, hogy pénzügyileg támogatják a magyarországi termékeket és szolgáltatásokat tartalmazó törökországi projektek megvalósítását. Támogatják ezen kívül a két ország közötti kereskedelmi forgalom növelését, illetve létrehoznak egy keretrendszert, amelyben finanszírozási, garanciavállalási és biztosítási konstrukciók kialakításával ösztönzik a két ország közti üzleti kapcsolatok fejlesztését.

A kereskedelmi ügyletet a későbbi viták elkerülése miatt is, mindenképpen ajánlatos írásba foglalni. A szerződésekre általában a nemzetközi szokások (INCOTERMS) alkalmazhatóak.

Forrás:

<https://isztambul.mfa.gov.hu/page/K%C3%BCIkereskedelmi%20tudnival%C3%B3k>

További hasznos információk:

[Törökország Beruházás Támogatási és Promóciós Ügynöksége](#)

[Ernst & Young](#)

2. Import Törökországból

Törökország a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) és a Vám Világszervezet (WCO) tagja, 1996-ban létrejött az Európai Unió és a Törökország közti vámunió, amikor Törökország összehangolta vámkódexét és jogszabályait az EU szabályozással, és melynek köszönhetően az EU és Törökország közti kereskedelmet nem terheli vám néhány termék kivételével (pl. mezőgazdasági és acél termékek). A külkereskedelmének harmonizálása érdekében Törökország több országgal kötött szabadkereskedelmi megállapodást.

Forrás: <https://taxsummaries.pwc.com/turkey/corporate/other-taxes>

2019 decemberében megjelent a vizsgálatköteles károsítókat és a termékek forgalmazására vonatkozó listákat tartalmazó EU-s végrehajtási rendelet (2019/2072), mely meghatározza többek között azon növények, növényi termékek és egyéb anyagok jegyzékét, amelyek esetében harmadik országokból az Unió területére történő behozatalhoz növényegészségügyi bizonyítvány szükséges. A vizsgálatköteles áruk esetében a szállítmányokért felelős vállalkozónak előzetesen értesítenie kell a hatóságot. A bejelentést a szállítmány várható érkezése előtt legalább 1 munkanappal, a megérkezés szerinti első uniós határállomás illetékes hatósága felé, az EU Bizottság erre kialakított elektronikus rendszerén ([TRACES NT](#)) keresztül kell megtenni (előzetes regisztráció szükséges a bejelentéshez).

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu/-/valtozasok-a-novenyek-novenyi-termekek-import-ellenorzeseben>

További hasznos információk:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets/TR>

3. Vállalatalapítás

A török közvetlen külföldi tőkebefektetésekről szóló törvény az egyenlő bánásmód elvén alapul, így ugyanazokat a jogokat biztosítja a külföldi, mint a török befektetőknek.

Törökországban a következő társasági formákban lehet céget alapítani: részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság – e két forma a legelterjedtebb, illetve szövetkezet. A külföldiek számára drágább a cégalapítás Törökországban, mint a törököknek, mivel a tranzakcióhoz hiteles török fordítás szükséges a dokumentumokról.

A cégalapításhoz az alapító okiratot az ún. [MERSIS](#) rendszeren keresztül kell benyújtani, a cégbejegyzést a [helyileg illetékes cégnyilvántartó hivatalnál](#) kell kezdeményezni.

Forrás:

<https://www.invest.gov.tr/en/InvestmentGuide/Pages/establishing-a-business.aspx>

<https://medium.com/mali-m%C3%BC%C5%9Favir-evren-%C3%B6zmen/how-to-start-your-business-in-turkey-as-a-foreigner-54570b8630b>

További hasznos információk:

Befektetési lehetőségek szektoronként:

<https://www.invest.gov.tr/en/sectors/pages/default.aspx>

4. Egyéb

Törökország az EU-val való vámunió életbelépése előtt még 1995-ben, majd 2001-ben módosította a szabadalmak, védjegyek és szerzői jogokkal kapcsolatos 1951-es alaptörvényt. 2017-ben lépett életbe az ipari tulajdonjogról szóló törvény, mely speciális szellemi tulajdonjogokra vonatkozó rendeleteket tartalmaz. A legfontosabb előrelépések ezen a területen a [Török Szabadalmi és Védjegy Hivatal \(TPTO\)](#) létrehozása, a büntetőjogi szankciók rendszerének bevezetése és a védjegyekről szóló törvény naprakésszé tétele. A bírósági és a jogalkotási folyamatok azonban lassúak, melyek nehézséget jelentenek a szellemi tulajdonjog védelmének területén. Törökország tagja számos, a szellemi termékek védelmével foglalkozó nemzetközi szervezetnek (WIPO, Párizsi egyezmény, TRIPS egyezmény). A közelmúlt legfontosabb fejleménye az volt, hogy Törökország 2021. november 19-én bevezette a Madrid System online felületét, a Madrid e-Filinget, amely a nemzetközi védjegybejegyzési kérelmek közvetlen és rövidebb időn belüli teljesítését segíti elő.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_law_of_Turkey

<https://www.mondaq.com/turkey/Intellectual-Property/901554/Key-Developments-And-Predictions-For-Patent-Law-In-Turkey-2020>

<https://thelawreviews.co.uk/title/the-intellectual-property-review/turkey>

Törökországban megengedett a külföldi állampolgárok ingatlanvásárlása. Az ingatlanvásárláshoz nem szükséges tartózkodási engedély. A jelentős népszaporulat, valamint a nagyvárosokba történő vándorlás miatt a lakás-, ill. irodabérleti árak magasak. A legdrágább Isztambul, mivel ez a kereskedelem és az üzleti élet központja. A törökországi ingatlanvásárlás költsége a befektetés mértékétől függően 1 és 20% közt változik. Az ÁFA mértéke az ingatlan méretétől, elhelyezkedésétől, minőségétől függően 8%, vagy 18% lehet. További költség az ingatlan átírási illetéke, mely a vételár 4%-a, melyet bizonyos esetében az építető cég áll. Tehát bár a plusz költségek több tényezőtől függnek, az ingatlan vételárán felüli összköltség átlagosan 8,5%.

A Törökország területén legalább 400.000 USD értékben befektető külföldiek jogosulttá válnak a török állampolgárság megszerzésére.

Forrás: <https://turkishclassified.com/page/buying-property-in-turkey>

<https://www.imtilak.net/en/articles/buy-property-in-turkey#popupmodal>

[Tremglobal](#)

https://www.primepropertyturkey.com/news/turkey_to_revise_residential_property_vat

További hasznos jogi információk:

[Library of Congress](#)

[A Török Köztársaság Miniszterelnökségének Befektetésösztönző Hivatala](#)

[Szellemi Tulajdon Világszervezete](#)

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az EXIM országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Törökország a 6-os országkockázati kategóriába esik. Tehát kétéves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában eseti jelleggel biztosítható, ha: az ügylet hiteladósa vagy biztosíték nyújtója a központi kormányzat, vagy a jegybank, regionális és helyi önkormányzat, illetve az irányításuk alatt álló szervezetek, valamint a pénzügyi intézmények, amelyek a szervezet székhelye szerinti állam joga alapján sem jogi, sem közigazgatási úton nem nyilvánítható fizetéseképtelennek. Azonban a magánszemélyek csak feltételesen biztosíthatók, a projektek pedig egyáltalán nem biztosíthatók.

Forrás: <https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok>

2. Helyi fejlesztési bank

[Development Investment Bank of Turkey](#)

Cím: Saray Mahallesi, Dr. Adnan Büyükdenez Cad. No:10 34768 Ümraniye/Istanbul

Tel: +90 216 636 87 00

E-mail: haberlesme@kalkinma.com.tr

3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek

[A Török Köztársaság Miniszterelnökségének Befektetésösztönző Hivatala](#)

[Török Pénzügyminisztérium Befektetői Kapcsolatok Osztálya](#)

4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

Törökországban elválnak egymástól a kereskedelmi-, az ipar- és az agrárkamarák. Kötelező kamarai tagság van, a legnagyobb taglétszámmal (több mint háromszázezer tag) az isztambuli kereskedelmi kamara rendelkezik. A különböző kereskedelmi- és iparkamarák, illetve tőzsdék közötti együttműködésért a Törökországi Kamarák és Tőzsdék Szövetsége, a **TOBB** felelős. Az agrárkamarákat az Agrárkamarák Szövetsége, **TZOB** fogja össze.

[Törökországi Kamarák és Tőzsdék Szövetsége \(TOBB\)](#)

Cím: Ankara, Dumlupınar Bulvarı No.252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530

Telefonszám: +90 (312) 218 20 00

E-mail: info@tobb.org.tr

[Törökországi kereskedelmi kamarák](#)

[Törökországi iparkamarák](#)

[Agrárkamarák Szövetsége \(TZOB\)](#)

Cím: GMK Bulvarı No:25 Demirtepe, 06440 ANKARA

Telefonszám: +90 (312) 231 63 00

E-mail: ziraatodalari@tzob.org.tr

Nagyobb, üzletembereket tömörítő szövetségek Törökországban:

[Iparosok és Üzletemberek Szövetsége TÜMSIAD](#)

[Független Iparosok és Üzletemberek Szövetsége MÜSIAD](#)

[Török Külgazdasági Kapcsolatok Bizottsága DEIK](#)

5. Tenderlehetőségek

A tenderlehetőségeket tartalmazó weboldalak jellemzően fizetősek és regisztrációhoz kötöttek, pl. [Tendersinfo - Turkey](#), [Turkishtenders](#).

Praktikus információk

1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok

Törökországi magyar nagykövetség, Ankara

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Mátis Viktor

Cím: Sancak Mahallesi, Layoş Koşut Caddesi 2./ Kahire Caddesi 30., 06550 Yıldız / Ankara

Telefon: +90 312 405 80 60

E-mail: mission.ank@mfa.gov.hu

Külgazdasági attasék Ankarában:

Kövecsi-Oláh Péter - Peter.Kovectsi-Olah@mfa.gov.hu, +90 312 405 8060 / 11261

Végh Roland - rvegh@mfa.gov.hu

Isztambuli főkonzulátus

Cím: POLAT OFIS B Blok, İmrahor Cad. No: 23 Gürsel Mah., Kağıthane – 34400 Istanbul

Telefon: +90-212 314 2140

E-mail: mission.ist@mfa.gov.hu, consulate.ist@mfa.gov.hu

Külgazdasági attasék Isztambulban:

Bujáky Miklós, Miklos.Bujaky@mfa.gov.hu, +90 212 317 9215

Shiraishi Renáta, renata.shiraishi@mfa.gov.hu, + 90 212 317 9215

Törökország Magyarországi Nagykövetsége

Nagykövet: Mrs. Cavidan Gülsen KARANIS EKSIOGLU

Nagykövetség címe: 1062 Budapest, Andrássy út 123.

Telefon: +36 1 478 9130 (Konzulátus), +36 1 478 9100 (Nagykövetség)

E-mail: embassy.budapest@mfa.gov.tr

Külgazdasági attasék:

Ms. Meral Şengül

Ms. Tahire Nur Durmus

Telefon: +36 1 479 06 89, +36 1 344 49 98

E-mail: budapeste@ekonomi.gov.tr

2. Beutazási feltételek

Magyar állampolgárok 2014. február 9-től vízummentesen léphetnek be és tartózkodhatnak Törökország területén. A tartózkodás időtartama összevonva is legfeljebb 90 nap lehet 180 napon belül, azaz vízummentesen egyszerre legfeljebb 90 nap tölthető el Törökországban. A vízummentes beutazás turista és üzleti célú belépésre vonatkozik (üzleti tárgyalások folytatása, konferencia- és vásárlátogatás). Turistaként - tehát vízummentesen - léphetnek be a sport vagy kulturális eseményeken történő szereplés céljával utazók is, amennyiben törökországi tartózkodásuk nem haladja meg a 90 napot. A tanulmányi céllal utazók vízummentesen beléphetnek az országba, de Törökországban tartózkodási engedélyt kell kérniük. 2013 végén a magyar külképviseletek megállapodást kötöttek a törökországi kereskedelmi kamarákkal az üzleti vízumok kiadásának megkönnyítéséről.

Az országba kizárólag érvényes útlevelel birtokában lehet belépni. Vízummentes beutazás esetén az útlevelelnek a belépéstől számított legkevesebb 180 napig érvényesnek kell lennie.

Az ideiglenes magánútlevéllel Törökországba belépő magyar állampolgárok vízumkötelezettek. Érvénytelen útlevéllel magyar állampolgárok Törökország határait nem léphetik át. Az érvénytelen vagy a belépéskor 180 napnál rövidebb érvényességű útlevéllel belépni szándékozó magyar állampolgárokat a török hatóságok minden esetben visszafordítják. Törökországban több nemzetközi repülőtéren nincs tranzitzona, ezért ha a magyar állampolgár visszafordítására ilyen repülőtéren kerül sor, akkor elhelyezésük zárt helyen vagy rendőrségi fogdában történik. Ezen eljárásokba illetékesség híján a magyar külképviselet nem avatkozhat be, segítséget nyújtani nem áll módjában, az ilyen esetekről a török hatóság egyáltalán nem tájékoztatja a külképviseleteket.

Vízum felvétele szükséges, amennyiben az utazás célja:

- munkavállalás,
- kutatás,
- hivatalos tehergépkocsi vezetők beutazása,
- turista és egyéb csoportokat szállító autóbuszvezetők beutazása,
- speciális tevékenység folytatása (pl. régészet),
- filmforgatás, illetve
- hegymászás az egyes különleges engedélyt igénylő hegységekben (pl. Ararat)

A vízumkérelmet a [Török Köztársaság budapesti nagykövetsége](#) konzuli osztályán kell benyújtani. Elérhetőségük: 1062 Budapest, Andrassy út 123, telefon: 478 91 30, fax.: 344 51 43, e-mail: embassy.budapest@mfa.gov.tr, valamint 2016. január 5-től az alábbi internetes felületen: <https://www.evisa.gov.tr/en/> (e-Visa) is kérelmezhető a beutazási engedély. A török vízum típusokkal kapcsolatosan itt tájékozódhat: www.mfa.gov.tr/visa-information-for-foreigners.en.mfa.

Forrás: <https://konzinfo.mfa.gov.hu/utazasi-tanacsok-orszagonkent/torokorszag#>

3. Egészségügyi helyzet

Ajánlott mindenre kiterjedő utas- és balesetbiztosítás megkötése. Javasolt, nem csupán a bérelt gépjármű baleset biztosítására hagyatkozni, bizonyos esetekben ugyanis a fenti biztosítás nem állja a kórházi kezelés költségét. Törökországban az egyes kórház típusok között jelentős különbségek mutatkozhatnak. A mintegy 1500 török kórház egyharmada magánkórház (özel hastanesi). Ezen kórházak színvonala a legmagasabb, ugyanakkor a szolgáltatásaik díjszabása is jelentősen magasabb, mint az állami kórházaké.

Törökországban a külföldi turisták és egyéb érdeklődők részére telefonos call center szolgáltatás működik. A call center többek között felvilágosítást nyújt a magán-, illetve állami kórházakról, illetve a külföldiek számára díj ellenében használható betegszállítási lehetőségekről is. A szolgáltatás angol (1. menüpont), német (3. menüpont), arab (4. menüpont) és orosz (2. menüpont) nyelven érhető el. A szolgáltatás Törökországból a török, illetve magyar (roaming esetében) hálózatokról közvetlenül – előhívó nem szükséges - a 444 4728 telefonszám hívásával vehető igénybe.

Törökországi tartózkodás során csak palackozott víz fogyasztása javasolt, csapvíz fogyasztása nem ajánlott.

Az [Országos Epidemiológiai Központ](#) tájékoztatója szerint a Törökországba készülőknek kötelező oltás nincs, néhány oltás felvétele viszont ajánlott: Hepatitis A és B, hastífusz, diftéria-tetanusz, veszettség.

Forrás: <https://konzinfo.mfa.gov.hu/utazasi-tanacsok-orszagonkent/torokorszag#>

4. Közbiztonság

Törökország biztonsági besorolása a II. biztonsági besorolási kategória, azaz a fokozott biztonsági kockázatot jelentő országok listáján található, Délkelet-Törökország szíriai határral szomszédos hat tartománya (Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak) kivételével, melyek továbbra is az I. biztonsági besorolási kategóriában maradnak.

Az elmúlt évek során Törökország különböző térségeiben nemegyszer kritikus biztonsági helyzet alakult ki, továbbá a nagyvárosokat is érintő, súlyos következményekkel járó terrorcselekményekre is sor került. A török rendvédelmi szervek elsősorban Törökország Szíriával határos déli, délkeleti tartományaiban (Gaziantep, Şanlıurfa, illetve Mardin), de Isztambul és Ankara mellett számos nagyvárosban is továbbra is aktív tevékenységet folytatnak a terrorista elemek felkutatására, végeznek rajtaütéseket a PKK tagjai, illetve az Iszlám Állam megbújó harcosai ellen.

A Külgazdasági és Külügyminisztérium Délkelet-Törökország egészére vonatkozóan fokozott óvatosságra inti az utazókat. A Szíriában zajló katonai cselekmények miatt nem ajánlott a török–szír határrégióba való utazás. Ezekben a tartományokban gyakoriak a hatóságokkal való összetűzések, számos helyen katonai biztonsági zónákat alakítottak ki, hosszabb-rövidebb időre kijárási tilalmat rendeltek el, olykor mindennapossá váltak a terrormerényletek.

Délkelet-Törökország térségén belül is javasolt elkerülni a szíriai határ menti tartományokat (Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak). Ezek a tartományok is a konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvény alapján „utazásra nem javasolt térséggé” vannak nyilvánítva. A Szíriában folyó harcok során többször előfordult, hogy a török–szír határ közelében rakétákat lőttek át török területre. A Külgazdasági és Külügyminisztérium az átlövésekre, illetve a határ mentén előforduló fegyveres összecsapásokra való tekintettel semmiképpen sem javasolja, hogy magyar állampolgárok megközelítsék a török–szír határ térségét.

A fentiekben részletezett okok miatt csak a feltétlenül szükséges, halaszthatatlannak tekinthető esetekben javasolt a délkelet-anatóliai térség következő tartományaiba történő utazás: Siirt, Tunceli, Ağrı, Bingöl, Muş, Batman, Van, valamint Hakkari és Diyarbakır

Forrás: <https://konzinfo.mfa.gov.hu/utazasi-tanacsok-orszagonkent/torokorszag#>

5. Infrastruktúra, közlekedés

Érvényes „nemzeti” jogosítvánnyal lehet közlekedni az ország területén. Kiegészítő nemzetközi jogosítványra csak autóbérléskor van általában szükség, mert a cégek azt megkövetelhetik. Fontos tudni, hogy a Törökországba gépkocsival érkező külföldi útlevelében regisztrálják a gépjármű beléptetését. A regisztrálás a tulajdonos vagy a jármű vezetőjének útlevelébe történik. Annak az útlevelének a tulajdonosa, akinek az úti okmányába a gépjárművet bejegyezték, csak a gépkocsival, vagy más esetben a vámhatóságok külön engedélyével hagyhatja el az ország területét. A Törökországba autóval érkezőknek kötelező, Törökországra is érvényes biztosítással kell rendelkezniük. Amennyiben a forgalmi engedélyben szereplő személy nem utazik az autóban, ajánlott legalább egy angol nyelvű közjegyző által hitelesített meghatalmazással alátámasztani, hogy az autó vezetője jogosult azt használni.

Törökországban az áru- és személyfuvarozás jelentős részben közúton történik. Törökországban az általános sebességhatárok: 50 km/h városban, 90 km/h főúton, 120 km/h autópályán. Törökországban található több mint 2000 km-es autópálya hálózat, valamint Isztambulban az Európát és Ázsiát összekötő hidak használatáért fizetni kell, s a török kormány 2012 szeptemberében új technológiai rendszert vezetett be. Törökországban az

autópályák és a Boszporusz hidak fizetősek. Az un. HGS matricákat a postahivatalokban (PTT), bankokban és benzinkutakon is meg lehet vásárolni. A HGS kártya minimum 35 TRY (5 TRY kártyadíj + 30 TRY felhasználható autópálya vagy hídhasználat díj), a kártya feltölthető a postahivatalokon vagy benzinkutakon. Az útdíjat nem lehet készpénzben vagy hitelkártyával kiegyenlíteni, már az autópályára történő felhajtáskor rendelkezni kell a gépjármű típusának megfelelő kártyával. Abban az esetben, ha kártya nélkül veszi igénybe valaki a fizető autópálya szakaszokat és hidakat, az esetet követő 7 napon belül bármelyik postahivatalban megvásárolható a matrica, így elkerülhető a büntetés. A kártya vásárlásához szükséges a gépjármű forgalmi engedélye.

Gyakoriak a dugók és a reptéri transzfer hosszú ideig tarthat. A távolsági tömegközlekedésben a vezető szerepet az autóbuszjáratok kapják, az országban több száz busztársaság üzemel, a nagyobb városok között akár 15-20 percenként is járnak buszok.

2019. április 6-tól a Turkish Airlines összes Atatürk Nemzetközi Repülőtérre induló járata átkerült Isztambul új nemzetközi repülőtérére.

Az ország 8.333 kilométernyi tengerparttal rendelkezik, ezért rendkívül elterjedt a tengeri fuvarozás. Az ország 69 tengeri kikötővel rendelkezik, ezek közül a legnagyobbak Isztambul, Mersin, Izmir, Iszkenderun, Izmit, Samsun, illetve Trabzon városokban található.

Törökországban a hálózati feszültség 220V / 50Hz, az elektromos csatlakozók megegyeznek a Magyarországon használtakkal. A feszültségingadozás gyakori jelenség, és áramkimaradások is előfordulnak.

Forrás: <https://konzinfo.mfa.gov.hu/utazasi-tanacsok-orzagonkent/torokorszag#>

6. Repülőterek

Nemzetközi repülőterek száma: 36

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_airports_in_Turkey

Repülőjáratok Budapestről: a Turkish Airlines és a Pegazus naponta több közvetlen járatot indít Isztambulba. Isztambuli átszállással valamennyi belföldi repülőtér minimum napi két járatpárral elérhető.

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

Török Központi Bank: [Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasi AS](#)

Helyi bankok például: Ziraat Bankasi, Garanti Bank, Alternatif Bank, DenizBank, Finansbank, Oyak Bank, Sekerbank, Turkiye Is Bankasi AS (Isbank).

Forrás: https://www.tbb.org.tr/en/modules/banka-bilgileri/banka_Listesi.asp?tarikh=15/5/2020

A bankfiókok általában 9:00-tól 17:00-ig vannak nyitva hétfőtől péntekig. A legtöbb bank kínál online, illetve telefonos banki szolgáltatásokat, melyek a nap 24 órájában elérhetőek. A nagyobb bankok lakossággal kapcsolatos szolgáltatásai kiterjedtek, és számos bank nyújt szolgáltatásokat vállalatoknak is.

Török líra és külföldi valuta alapú számla is nyitható.

A számlanyitáshoz útlevele, adószámra, kitöltött aláírás-igazolási adatlapra, valamint lakóhely-igazolásra (pl. egy friss közmű-számlára) van szükség.

A bankautomaták elterjedtek, általában sokféle bankkártyát (főleg Visa és MasterCard) elfogadnak, a pénzfelvétel általában nem ingyenes.

Forrás: <https://www.expat.com/en/guide/middle-east/turkey/11049-opening-a-bank-account-in-turkey.html>

8. Egyéb

Törökország telefonos ország hívószáma: 90. Ankara körzetszáma: 312.

Törökországban a hivatalos munkaidő heti 45 óra. 15 év alattiak (különösen veszélyes, nehéz munkakörökben 18 éven aluliak) nem foglalkoztathatók. Az évi túlmunka maximuma évi 270 óra, vagy 90 nap. A legkevesebb évi szabadság 14 nap. Az állami vállalatok, a magánvállalatok egy része, a bankok és a közintézmények szombaton zárva tartanak, a hétköznapi munkaidő általában 9:00 órától 17:00-ig tart. Az üzletek a nagy bevásárlóközpontokban szombat-vasárnap is nyitva vannak.

Törökországban zárt térben, így a zárt légtérű vendéglátóhelyeken is, tilos a dohányzás.

Törökország területének nagy része kiemelten földrengésveszélyes zónába tartozik. Hosszabb kint tartózkodás, lakás- vagy irodabérlet esetén célszerű tájékozódni az adott épület földrengés-állósági minőségéről és a helyi mentési, menekülési lehetőségekről.

Forrás: <https://businessculture.org/southern-europe/business-culture-in-turkey/work-life-balance-in-turkey/>

1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

Az üzletkötés esetén fontos tényező a személyes ismeretség, ezért a megbeszélések gyakran csevegéssel indulnak.

Üdvözlésként a kézfogás elterjedt, de távozáskor nem szokás kezét rázni. A férfiak időnként mindkét kezüket használják a kézfogáshoz, a barátságosság jeleként. Közelebbi viszonyoknál az arcon csókolás is elterjedt.

Találkozót egy-két héttel korábban szokás megbeszélni, és illik pontosnak lenni. A legtöbben megbeszélte találkozótól is fogadják partnerüket, ha idejük engedi.

A személyes kapcsolatokat nagyra értékelik, és minden üzleti tárgyalás is személyes beszélgetéssel indul, amelyhez jó téma lehet a család, az ételek vagy a sport.

A fejrázás Törökországban nem a tagadást, hanem a nem értést fejezi ki.

A törökök a személyes vagy telefonos megbeszélést preferálják az írásos kommunikációval szemben.

Férfiak megszólításakor a „Bey”, nők esetén pedig a „Bayan” vagy a „Hanim” előtagot használják.

Az ajándékozás nem elterjedt, de a kisebb ajándékokat örömmel elfogadják.

A névjegykártyák cseréje megszokott, jó, ha a kártyán törökül is szerepelnek az információk.

A megbeszélések elején kávé vagy teát kínálnak, amit nem illik visszautasítani.

Tárgyaláskor a pénzügyi előnyök hangoztatása mellett fontos érv lehet a megbecsültség és presztízs, amit az üzlet hozhat.

Szokás az üzletfelet vacsorára hívni, és a meghívást udvariatlanság visszautasítani. Étkezés alatt nem illik üzletről beszélni. A számlát mindig a vacsorát kezdeményező fizeti.

A meghívást illik viszonzni.

Forrás:

<http://www.startupoverseas.co.uk/starting-a-business-in-turkey>

<http://www.turkey.doingbusinessguide.co.uk/the-guide/>

2. Fontosabb ünnepek

- Január 1. Újév
- Április 23. Nemzeti szuverenitás napja és Gyermeknap
- Május 1. A munka és szolidaritás ünnepe
- Május 19. Ifjúsági és sportünnep, megemlékezés Atatürkről
- Évente változó időpontban: a Ramadánt lezáró „Seker Bayrami”
- Július 15. Demokrácia és Nemzeti Szolidaritás Napja
- Augusztus 30. Győzelem ünnepe
- Október 29. Köztársaság napja
- Évente változó időpontban: Áldozati ünnep „Kurban Bayrami”

Az iszlám ünnepek a hold tevékenységéhez kapcsolódnak, így évente más-más időpontban vannak. A Ramadán alatt a muszlimok nappal böjtölnek. Az ünnepnap és a hétvége közti napokat időnként – egyedi döntés alapján – munkaszüneti nappá nyilvánítják, hosszabb pihenőt biztosítva ezzel. A szállodák ilyenkor a szokásosnál zsúfoltabbak és drágábbak.

Forrás: <https://www.officeholidays.com/countries/turkey/index.php>

3. Vallás, vallási szokások

Törökországban a lakosság 99%-a muszlim, körülbelül háromnegyedük a szunnita ághoz tartozik. Bár vallásszabadság van érvényben, a vallást feltüntetik a személyazonosságot igazoló okmányokon, és a szunniták bizonyos esetekben előnyben részesülnek. Az általános- és középiskolában is kötelező a szunnita vallási oktatás, és a mindennapi életben is meghatározó elem a vallás. A lakosság több, mint 60 százaléka igyekszik betartani a vallási előírásokat, és további 35 százaléka vallja magát hívőnek, de a vallási előírások betartásához nem ragaszkodik.

Forrás és további információk: http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Turkey

4. Magyar-török kulturális kapcsolatok

A történelem különböző szakaszaiban az oszmán-magyar és a török-magyar kapcsolatok nagy hatással voltak a két nép nyelvére, kultúrájára és történelmére egyaránt. A folyamatos intenzív kapcsolatnak köszönhetően számos építészeti, szellemi és kulturális emléket őriz Törökország. A történelmi emlékek a szabadságküzdelmek során menekülni kényszerülők török földön végzett tevékenységeihez köthetők. Ebbe a csoportba tartozik a teljesség igénye nélkül például Thököly Imre, II. Rákóczi Ferenc vagy Kossuth Lajos. Emellett megemlítendő még Széchenyi Ödön is, aki részt vett a modern isztambuli tűzoltóság kialakításában vagy Kovács Aladár, aki az első isztambuli mentőállomás megalapításában vett részt. Emellett számos magyar járult hozzá a török építészethez vagy vett részt a vízgazdálkodási és meteorológia fejlesztésekben.

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6k%E2%80%93magyar_kultur%C3%A1lis_kapcsolatok

A Magyarország nagy területét érintő török hódoltság (1526-1686) idején mohamedán vallási és kulturális központok alakultak ki - a körülbelül 50-80 ezer főnyi itt tartózkodó oszmán-törökség mindennapi, kulturális és vallási életéhez kötődően pedig számos újfajta épülettípus létesült hazánkban. Az ekkor létrehozott építmények között a legjelentősebbek a mohamedán vallás hívői számára épített imaházak, a dzsámik voltak (pécsi Gázi Kászim pasa dzsámija, szigetvári Szulejmán-dzsámi). A dzsámik építészeti rangját a melléjük épített minaretek száma jelezte, hazánkban az imahelyek egy minarettel épültek, ezekből a rekonstrukciónak köszönhetően eredeti formájában összesen három - a pécsi, az egri és az érdi- látható ma. Szintén vallási épülettípus a hazánkban mindössze két helyen (Pécsett - Idrisz Baba türbéje - és Budapesten - Gül Baba türbéje) fennmaradt türbe, a kupolás, nyolcszögletű sírkápolna, amelyet magas rangú vezetők, illetve a szultán sírja fölé emeltek. A világi rendeltetésű építmények közül Magyarországon a legjelentősebbek a fürdők voltak. Ezek egy része természetes forrásokra épült termálfürdő, másik része gőzfürdő volt. A fürdőknek azon túl, hogy rituális és egészségügyi jelentőségük volt, a társadalmi élet fontos színhelyei is voltak, továbbá stabil bevételi forrást jelentettek és nem utolsósorban nagyban növelték alapítójuk népszerűségét. A legaktívabb fürdőépítető Szokollu Musztafa volt, akinek nevéhez 16 ilyen létesítmény fűződik, például a budapesti Rudas és a Császár fürdő is. A magyarországi török hódoltság kezdetével a települések sziluettje gyorsan megváltozott, de amilyen gyorsan lezajlott ez a változás, olyan gyorsan alakult vissza a városok képe a főváros, Buda 1868. évi visszafoglalása után. A 17. század végétől kezdődő újjáépítések, majd a 19. századi intenzív városrendezések során sok, a török hódoltság korából származó építmény végleg eltűnt, szerencsére még így is számos építészeti emlék tekinthető meg Magyarország területén ma is.

Forrás: <https://rodosto.hu/hu/magyar.html>

5. Történelmi áttekintés

Anatólia területén, melynek nagy részén ma Törökország fekszik, már a neolitikumban éltek emberek, és itt élte fénykorát az i.e. 7. évezredben a legkorábbi ismert városok közé tartozó Çatal Hüyük. Az i.e. 18. században alapították az első nagyobb birodalmat területén a hettiták. A Hettita Birodalom bukása után Phrügia és Lüdia uralta a nyugati partokat, ahogy az ókori görög kultúra terjedni kezdett. Anatóliát az i.e. 6. században a perzsák, majd i.e. a 4. században Nagy Sándor hódította meg. Ezzel megkezdődött a hellenisztikus művészet és a görög nyelv terjedése, mely végül teljesen kiszorította a korábbi kultúrákat. I.e. az első században a terület a Római Birodalom része lett, és Nagy Konstantin 324-ben Bizáncot tette meg a Birodalom fővárosának. Ezután a késő középkorig a Kelet-Római Birodalom uralta Törökország területét, de a szeldzsukok már a 7. században terjeszkedni kezdtek. I. Lajost tartják az első európai uralkodónak, aki az oszmánokkal megütközött. A Bulgáriában, 1377-ben aratott győzelmet jelentősnek ítélik a magyar történészek, mert további nagyobb hadmozdulatok 1389-ig nem történtek a területen. Még a század végén sor került a két ország közötti nyílt háborúra, I. (Luxemburgi) Zsigmond uralkodása kezdetén. A szeldzsukok közül kiváló oszmánok aztán a 15. században megdöntötték a Kelet-Római Birodalmat. A fénykorában hatalmas kiterjedésű Oszmán Birodalom (határai a Perzsa-öböltől Magyarorszáig és Egyiptomtól a Kaukázusig húzódtak) egészen a 20. század elejéig fennmaradt. Az Oszmán Birodalom az egyik legnagyobb és a legtovább fennálló iszlám világbirodalom, amely évszázadokon át megkerülhetetlen hatalmi tényező volt az európai erőviszonyok alakulásában. A 13. század elején, a római szeldzsukok uralta anatóliai területen létrejött törzsi szövetség a 16–17. századra a maga korában egyedülálló államszervezetet hozott létre, amely rendkívül jól szervezett közigazgatási rendszerével, erőforrásainak bőségével és az ezekre épülő fejlett katonai erejével megszerezte a hegemoniát a közel-keleti térségben, és hódításaival már az európai államok létét veszélyeztette. Az Oszmán Birodalom vallása az iszlám szunnita ága volt, 1517-től, az egyiptomi Mameluk Birodalom megdöntésétől kezdve az oszmán szultánok egyben a kalifa cím birtokosai is voltak. Más vallásokkal és kultúrákkal szembeni türelmi politikájuk, fénykoruk gazdagsága sokszínű művészeti és kulturális fejlődésre nyújtott lehetőséget. Magyarországhoz fűződő viszonyát a 15. századtól kezdve, hosszabb-rövidebb időszakokban háborúk és összetűzések tarkították, ekkor a Magyar Királyságot Európa védőbástyájaként emlegették. A nándorfehérvári diadal a magyar–török háborúk egyik jelentős eseménye, amelynek során 1456. július 4–21. között a keresztények (magyarok és szerbek) Szilágyi Mihály vezetésével hősiességgel védték Nándorfehérvár (a mai Belgrád) várát II. Mehmed török szultán nagy túlerőben levő ostromló seregével szemben, majd a védőkhöz 10 ezer katonájával időközben csatlakozó Hunyadi János vezetésével, Kapisztrán János 30–35 ezer keresztessel közösen július 22-én, a vár melletti csatában legyőzték a törököket. A déli harangszó a keresztény világban azóta a nándorfehérvári diadalra emlékeztet.

I. Szulejmán uralkodása (1520–1566) az oszmán állam aranykoraként vonult be a történelembe. Szulejmán növelte birodalma európai katonai befolyását, és megszilárdította azt a társadalmi struktúrát, amely évszázadokra megkerülhetetlen tényezővé tette az európai térségben. A hanyatlás csírái azonban már ekkor jelentkeztek. A megkövesedett hierarchikus irányítási rendszer a Nyugat-Európában éledező polgári mozgalmak eredményeivel szemben a gazdasági és politikai fejlődés fő akadályozó tényezője lett. A közigazgatás és törvénykezés alapja a saría volt, amelyet a mindennapi élet szervezésére külön előírásokkal (kánun) egészítettek ki. A hittudósok állami hivatalnokokká váltak, az ulema ezzel vallási függetlenségét adta fel. Szulejmán figyelmét elsősorban Európa kötötte

le, ahol a Földközi-tenger feletti ellenőrzés megszerzését és a Habsburg Birodalom legyőzését tűzte ki célul. Mivel 1521-ben Nándorfehérvár elesett, majd 1526-ban Mohácsnál a II. Lajos király vezette magyar sereg megsemmisítő vereséget szenvedett, a belharcoktól zilált Magyar Királyságra, mint hatalmi tényezőre már nem lehetett számítani. Szulejmán Magyarország középső területeit vazallusára, Szapolyai Jánosra hagyta, majd 1527-ben Bécs felé vonult, és a város ostromát 1529-ben megkezdte. Ezt és 1532. évi hadjáratát a Habsburgok visszaverték. Szapolyai halála után Szulejmán megszállta Magyarország középső részét, így közvetlenül szemben állt a Habsburg Birodalommal. Az európai hegemoniáért küzdő Habsburgok és franciák mellett megjelent az Oszmán Birodalom, mint hatalmi-politikai tényező, amelyet a franciák ki is használtak céljaik eléréséhez.

Szulejmánnal kapcsolatban mindenképpen említésre méltó felesége, Hürrem szultána birodalmi szintű befolyása is. Az ukrán származású rabszolganő 1534-ben lett Haszeki szultána, és hatalma az egész birodalomra kiterjedt. Hürrem kétségtelenül a világtörténelem egyik legnagyobb női személyisége - nemcsak egyetlen szerelme maradt Szulejmánnak, hanem politikai tanácsadója is volt. Intrikáinak áldozatul esett több nagy hatalmú és magas rangú államférfi (például Pargali Ibrahim pasa vagy Kara Ahmed pasa), valamint a szultán legidősebb fia, Musztafa herceg is. Hürremmel vette kezdetét a "nők szultanátusa" nevű közel 130 éves korszak. Szulejmán a Zrínyi Miklós által védett Szigetvár ostroma közben halt meg, 1566-ban. Magyarország veszteségei a Habsburgokat is békekötésre készítette.

Szulejmán dédunokája, III. Mehmed (1595–1603) trónra lépése után mind a 19 fiútestvérét és több mint 20 nővérét is megölette. Uralkodásának legfontosabb eseménye a tizenöt éves háború volt Magyarországon (1593–1606). Édesanyja, Szafije, a „Valide” szultán nagy befolyással volt az uralkodóra. Fia, I. Ahmed (1603–1617) szakított az addig általános testvérgyilkosság gyakorlatával, amelyet – elkerülendő a hatalmi harcokat – a birodalom stabilitása érdekében elődei gyakoroltak. Kezdetben energikus uralkodóként gyakorolta a hatalmat, azonban a hadi sikerekben nem jeleskedett. Magyarországon és Perzsiában a Szafavidákkal szemben területeket veszített, a zsitvatoroki béke 1606-ban megszüntette a Habsburgok adófizetési kötelezettségét.

Ahmed unokája, Ibrahim regnálása alatt jelentősen csökkent a birodalom nyugati befolyása is, az ő ideje alatt indult meg a török kiűzése Magyarországról.

IV. Mehmed (1648–1687) uralkodása alatt az ország anarchiába süllyedt. A stabilitás az idős Köprülü Mehmed nagyvezír nevéhez fűződik (1656–1661), aki öt éves működése alatt újjászervezte a birodalom közigazgatását, fia, Köprülü Ahmed (1661–76), majd ennek sógora, Kara Musztafa egyfajta nagyvezíri dinasztiát képviselt a korabeli közigazgatásban. Köprülü Ahmed 1663-as magyarországi hadjárata és Érsekújvár elfoglalása erős oszmánellenes koalíciót hozott létre a Habsburg Birodalom, a Német-Római Császárság és a Rajnai Szövetség részvételével, és a nyugati típusú hadseregek fölényét mutatta az 1664-es szentgotthárdi csata, melyet Vasváron húsz évre szóló fegyverszünet követett. 1682-ben a Porta Thököly Imrét Felső-Magyarország vazallus fejedelmévé nevezte ki, de a Bécs elleni offenzíva összeomlással végződött. A Kara Musztafa által vezetett török sereg 1683-as bécsi vereségét kihasználva, az európai hatalmak a törökök végleges kiűzésére offenzívát indítottak (1684–1687). A Szent Liga újjáalakult, a Habsburgok 1686-ban visszafoglalták Budát, a velenceiek Athént szereztek meg. Az oroszok az Azovi-tenger környékén, a lengyelek Moldva ellen indítottak hadjáratot. A törökök a karlócai békeszerződés (1699) értelmében elvesztették Magyarországot a Temesköz kivételével, Erdélyt, Szlavóniát, Horvátországot. Ukrajnát Lengyelországnak engedték át, míg a Peloponnészoszt és Dalmácia nagy részét a velenceieknek.

A 18. században a sorozatos területvesztés és kudarcok ellenére a birodalom világpolitikai helyzetének megítélésében pozitív változások figyelhetők meg, amelyek előrevetítették egy esetleges modernizáció lehetőségét is. A karlócai béke volt az első olyan békeszerződés, amelyet a keresztény államok egy iszlám állammal kötöttek, a világi államok jogrendszerének alapján. Az Oszmán Birodalomnak tiszteletben kellett tartani az államközi kapcsolatokban kialakult szokásjogot, egyezményeket és diplomáciai kapcsolatokat. Az 1718-as pozsareváci és az 1739-es belgrádi békeszerződés erősítette ezt az állapotot.

Ezt követően gazdag politikai, kulturális és tudományos kapcsolatrendszer jött létre a két állam között, a birodalom a Rákóczi-szabadságharc és az 1848–49-es forradalom nagyjainak menedéket adott a vészterhes időkben.

Az Oszmán Birodalom utolsó évtizedeiben az államot egy heterogén, nacionalista, alkotmánypárti politikai tömörülés, az Ifjútörök mozgalom irányította, akik a Központi Hatalmak oldalán léptették az államot az I. világháborúba. Az I. világháborút lezáró sèvres-i békeszerződés ellen a törökök katonai ellenállást szerveztek. A török függetlenségi háború (1919-1923) során a Mustafa Kemal és más tábornokok által vezetett török haderők kiszorították az angol, olasz, görög és francia csapatokat, valamint megalakult a Török Nemzeti Országgyűlés, melyet azonban a szultán és kormánya nem volt hajlandó elismerni. 1922. november 1-jén az ankarai országgyűlés eltörölte a szultanátust, majd a sèvres-i döntéseket felülbíráló lausanne-i békeszerződés megkötése után, 1923. október 29-én kikiáltották a köztársaságot. Az ország vezetője, Mustafa Kemal Atatürk, modern, világi és Nyugat-orientált államot hozott létre drasztikus reformok segítségével. A 20. század során több katonai puccs történt az országban, az utolsó 1980-ban. Törökország 1952-ben lett a NATO tagja, és célul tűzte ki az Európai Unióhoz való csatlakozást. A ciprusi török jelenlét, a régóta tartó kurd felkelés keleten, és az iszlám növekvő politikai jelenléte táplálja a közéleti vitákat, és befolyásolja az ország nemzetközi kapcsolatait és az uniós csatlakozási tárgyalások kimenetelét.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Turkey>

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Turkey

https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1ndorfeh%C3%A9rv%C3%A1ri_diadal

https://hu.wikipedia.org/wiki/Oszm%C3%A1n_Birodalom

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar%20%80%93t%C3%B6r%C3%B6k_h%C3%A1bor%C3%BAk

További hasznos információk az ország történelméről:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey-turkiye/>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Republic_of_Turkey

Lonely planet: <https://www.lonelyplanet.com/turkey/history>

6. További hasznos információk

Az ország politikájáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey-turkiye/>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_turkey

Freedom House: <http://www.freedomhouse.org/country/turkey>

Freedom House: <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020>

Az ország földrajzáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey-turkiye/>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Turkey

Columbia Egyetem weboldala: <http://www.columbia.edu/~sss31/Turkiye/geo.html>

Az ország kultúrájáról:

[Török Kulturális Alapítvány](#)

[Wikipedia - Törökország kultúrája](#)

https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Turkey

Az ország hivatalos honlapja: <https://www.turkiye.gov.tr/>

Az ország minisztériumai:

Külügyminisztérium: <http://www.mfa.gov.tr/default.en.mfa>

Belügyminisztérium: <http://www.mia.gov.tr/>

Angol nyelvű napilapok:

Daily News: <http://www.hurriyetdailynews.com/>

Turkish Press: <http://www.turkishpress.com/>

Frissítve: 2022. augusztus

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság